

bewijs belastbaar is, al heeft men het bezit ervan verkregen, als vergoeding voor een actief in de N.V. ingebracht. De reden van de reclame zal wel geweest zijn, dat in casu het bedrag, in tegenstelling met de usance, vaststond, zoodat men meende, dat de houders wel is waar een zeker bedrag ontvingen doch daartegenover het recht op een uitdeeling verloren, waardoor men bij de uitdeeling niets gewonnen had.

Deze redeneering vindt men scherper geprononceerd in B. 3290 en B. 3294, waar sprake is van een uitkeering op oprichtersbewijzen, eveneens tegen inbreng van goodwill, of als gedeeltelijke betaling van de ingebrachte activa uitgekeerd, terwijl de maximum uitkeering op elk bewijs f 1000 bedroeg. In het laatste arrest gaat de Hooge Raad wat dieper op het argument in, dat de houder wel is waar een zekere uitkeering ontving, doch dat tevens het op het bewijs te ontvangen met het zelfde bedrag verminderd was. Volgens het arrest is dit niet ter zake, daar de beperking van het bedrag ontegenzeggelijk een beperking is van het recht op een bepaald aandeel in de te maken winst. Er bestaat dan echter geen reden om aan te nemen, dat het recht op een uitkeering van aard verandert, indien dit recht beperkt is tot een zeker bedrag.

Voor het overige volgt de Hooge Raad dezelfde redeneering als in het hiervoor besproken arrest.

Het geval van B. 3203 behandelt een vrijwel analoog geval. Ook hier is de ambtshalve uitspraak van den Hoogen Raad zeer principieel. Een N. V. had 240 aandeelen uitgegeven tegen intrekking van de 120 uitstaande oprichtersbewijzen. Op grond van het feit, dat geene storting in geld had plaats gehad, had de Inspecteur een aanslag opgelegd. De maatschappij was hiertegen opgekomen betoogende, dat de ingebrachte gronden reeds bij inbreng een hoogere waarde hadden gehad. Op verschillende gronden nam de Raad van Beroep dit niet aan en concludeerde, dat de aandeelen waren uitgerekend uit de winst.

De Raad onderzocht echter in de tweede plaats, of uitkeering zonder storting had plaats gehad en kwam tot de slotsom, dat dit niet het geval was geweest, daar aangenomen moest worden, dat het afstaan van een winstaandeel, ter verkrijging van 2 aandeelen een storting is, daar „de N.V. werd bevrijd van een verplichting tot winstuitkeering waartegenover voor haar geen voordeel stond”. Tegen dezen uitspraak werd door de N.V. cassatie aangezet.

De Hooge Raad besliste ambtshalve, dat de Raad van Beroep een onderzoek had ingesteld, of de onderneming sinds haar oprichting in of door het bedrijf, in waarde was toegenomen. Dit onderzoek was echter overbodig geweest, daar en het Wetboek van Koophandel en de Wet op de D. & T.B. (de laatste blijkens art. 6) van het beginsel uitgingen, dat de maatstaf voor de bepaling van het verlies, dus ook van de winst, is de waarde, die het bij de oprichting der N.V. bijeengebrachte kapitaal had. Wel is waar werd in de uitspraak gezegd, dat de onderneming was ingebracht tegen winstaandeelen, echter ten onrechte, de „afstand” was in werkelijkheid geen inbreng, of storting, nu daartegenover indertijd geen aandeelen waren toegekend. Ten overvloed was het volle kapitaal bij oprichting geplaatst. Op grond van een en ander was de aanwezige meerwaarde niet anders te beschouwen dan als winst.

Verder besliste de Hooge Raad, dat de Raad van Beroep ten onrechte het afstaan van een winstaandeel had aangemerkt als een storting, op de verkregen aandeelen, terwijl het nominaal kapitaal nog wel uit de winst was gevormd. Als zoodanig is alleen te beschouwen inbreng van kapitaal, hetgeen hier niet het geval was. Ambtshalve werd dus de aanslag van den Inspecteur gehandhaafd.

De hier behandelde jurisprudentie is mede van belang, voor het geval dat de winst bewijzen verkregen zijn tengevolge van een verleening van steun aan een momenteel in moeilijkheid ver-

keerende N.V. Dit geval verkreeg actualiteit bij de voorgenomen reorganisatie bij de Rotterdamsche Bankvereniging.

In dit geval zou men zich er op kunnen beroepen, dat wel is waar een uitdeeling had plaats gevonden door de amortisatie van de verkregen winstbewijzen, doch dan de vraag opwerpen, of hier gesproken kan worden van een uitkeering van winst. Voor deze opvatting zou men steun kunnen zoeken in het hierboven behandelde arrest B. 3203, waarbij ter beoorling van het begrip winst wordt uitgegaan van het bij de oprichting der N.V., en natuurlijk later, bijeengebrachte kapitaal en, daar de winstbewijzen in kwestie verkregen zijn, tegen afstempeling, of vermindering van het gestorte kapitaal concludeeren, dat er bij eventuele latere amortisatie niet van winst sprake kon zijn, eer het afgeschreven kapitaal weer aanwezig was.

Hiermede is echter in strijd B. 1139, waar de Raad van Beroep in den Bosch bepaalde, dat een uitgifte van aandeelen ter vergoeding van het vroeger op aandeelen afgestempelde verlies, ondanks dit, toch eene belastbare uitdeeling vormde.

De Hooge Raad behandelde een geval in B. 2115 ongeveer overeenkomstig met dat der Rotterdamsche Bankvereniging. Ook daar waren winstbewijzen uitgegeven bij gedeeltelijke afschrijving van een gedeelte der waarde der oude aandeelen en werden deze winstbewijzen uit de later gemaakte winst geamortiseerd. De Raad van Beroep had den aanslag bevestigd op grond van het feit, dat de plaats gehad hebbende afschrijving eene definitieve was geweest, zoodat het er niet toe deed, of die afschrijving al dan niet de reden was van de uitreiking van de winstbewijzen. In haar toelichting tot de cassatie-aanvraag werd betoogd, dat bij de afstempeling der aandeelen tot op de helft de aandeelhouders de helft slechts prijsgaven onder voorwaarde, dat het afgeschreven bedrag aan hen moest worden teruggegeven in aandeelen ter vervanging van de hen toegekende winstbewijzen.

Men kon dus bij amortisatie niet spreken van uitkeering van winst, doch van schuld aflossing en aflossingsplicht.

Men ziet de zelfde argumenten, die men bij dergelijke amortisaties steeds gebruikte. Ze werden dan ook als niet terzake zijnde afgewezen.

De Hooge Raad overweegt, dat de uitkeering zonder storting niet van karakter verandert, doordat in de statuten aan houders van winstbewijzen het recht is toegekend deze om te wisselen tegen aandeelen.

Op de vraag, of men moet aannemen, dat deze uitdeeling uit de winst is geschied, gaat de Hooge Raad niet speciaal in. Alleen vermeldt hij in de conclusie, dat van een herleving der oude aandeelen geen sprake is, waaruit wel te concludeeren valt, dat hij zich met de opvatting van den Raad van Beroep, dat eene afstempeling als definitief is te beschouwen, meegaat.

J. H. HAGEMAN

EFFICIËNTIE

Red. I. ROET Jzn.

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

UITBETALEN VAN WEEKLOONEN

Naar aanleiding van hetgeen R. A. D. in het Novembernummer schrijft, het volgende:

Destijds heb ik het medegemaakt, dat in een (Nederlandsche) fabriek, met 2800 tot 3000 arbeiders, Zaterdag aan ieder arbeider zijn werkelijk verdiend weekloon werd uitbetaald (in papieren zakjes). Niet alleen het behandelen (tellen, afpassen enz.) en bewaren (speciale brandkast) van het kleingeld vorderde veel werk, maar ook het „opdrifven” ervan bracht steeds terugkeerende moeilijkheden met zich. Donderdag en Vrijdag

werden gewoonlijk bepaalde winkels, het kantoor der tram en der coöperatie afgeloopen: vaak was dit echter niet voldoende. Vrijdag gingen dan in den regel twee man op den trein naar de provinciale hoofdstad om bij den Rijksbetaalmeester de noodige pasmunt op te halen. Ik vond dit alles, hoewel het een geijkt gebruik gold, tamelijk omslachtig en overbodig, vandaar mijn raad voortaan *in geheele guldens* uit te betalen en de loonrest naar de volgende week te doen overgaan. De uitbetalingslijst (11 c.M. breed, hoogte gewoon folio) kreeg de volgende indeeling:

Uitbetaling ddo: Afdeling

Nummer arbeider:	Verdiend loon:	Loontegoed:
1712	18,58	19,28
1715	16,80	17,20
1716	20,10	20,90
—	—	—
1718	17,45	18,—
	<i>a</i> 72,93	<i>b</i> 74,— <i>c</i> 1,38

De kolom „loontegoed” wordt als volgt gesteld: eerst alles wat links van de lijn staat, welke guldens van centen scheidt (zie voorbeeld *f* 74.—)

vervolgens alles wat rechts van die lijn staat (zie voorbeeld *f* 1.38)

De administratie der loonresten is bijzonder eenvoudig: de lijst van de *volgende* week wordt (nadat de kolom „verdiend loon” is ingevuld) naast de overeenkomstige lijst van *vorige* week gelegd, zoodat de kolom „loontegoed” vlotweg kan worden afgeschreven. Men heeft n.l. slechts rekening te houden met hetgeen rechts van de gulden-lijn in de kolom „loontegoed” van *vorige* week staat.

Contrôle: verdiend loon (*a*) plus rest vorige week = uitbetaald loon (*b*) plus rest van deze week. Of in bedragen: *f* 72.93 plus *f* 2.45 = *f* 74.— plus *f* 1.38.

Valt een arbeider uit, dan wordt zijn plaats op de uitbetalingslijst door een horizontaal streepje onbruikbaar gemaakt, teneinde aansluiting op *vorige* lijst te behouden.

Op het papieren loonzakje wordt het *verdiend* loon vermeld. De arbeider doet dus goed, zijn loonzakje van vorige week te bewaren.

De door mij aangewezen vereenvoudiging (het was in 1910) bleek in de practijk geheel te voldoen.

Een paar jaar later (1912) bracht ik een fabriek in het buitenland tot dezelfde vereenvoudiging. Aanvankelijk was de directeur er niet voor te vinden, omdat hij vreesde dat de arbeiders op het inhouden van de loonrest zouden antwoorden met een staking. Deze directeur beweerde, dat *iedere* gelegenheid tot staking door zijne arbeiders gretig werd aangegrepen. Ik heb die bewering niet kunnen contrôleeren, doch gaf den directeur den raad, *ieder* arbeider één franc loon-voorschot te geven. Waarmede ook deze zwarigheid was opgelost, zonder staking.

A. H. G.

VERREKENING IN NATURA BIJ DE SPOORWEGEN

Wel niet algemeen bekend zal zijn 't geen Ir. *H. F. Thijssen* in de aflevering ¹⁾ van 10 Januari mededeelt over verrekening in natura bij de spoorwegen.

Wij laten hier een gedeelte van het artikel volgen:

„De Nederlandsche Spoorwegen hebben op 19 stations aansluiting met buitenlandse spoorwegen. Het spreekt van zelf, dat deze aansluitingen aanleiding geven tot tal van verreke-

ningen, niet alleen van die, voortvloeiende uit het rechtstreeksch vervoer van reizigers, bagage en goederen, maar ook van die, voortkomende uit verschillende diensten, die elkan- der wederkeerig bewezen worden. Op vele plaatsen strekt het bedrijf der ondernemingen zich slechts uit tot de Rijksgrens; hierdoor is het niet te vermijden, dat de treinen over de grens vervoerd worden door die onderneming, welke niet met de uitvoering van het bedrijf op dat baanvak belast is. Den meest volkomen toestand, dien men zich denken kan, treffen we slechts op één grensbaanvak aan, n.l. te Baarle-Naussaugrens, waar het station zoodanig gebouwd is, dat de grenslijn zuiver midden door het hoofdgebouw loopt. In dit geval behoeft geen der beide aansluitende spoorwegondernemingen treinen op een vreemd baanvak te vervoeren, omdat de treinen juist op de grens van locomotief en personeel kunnen verwisselen.

Het vervoer van treinen op lijnen, behoorende aan een andere onderneming, geeft natuurlijk aanleiding tot allerlei verrekeningen, aangezien elke dienst, die de eene onderneming ten behoeve van een andere bewijst, vergoed dient te worden.

Bij de Europeesche spoorwegen is reeds sedert lang een vergoeding in natura bekend. Deze wordt toegepast ter verrekening van de kilometers en bagagewagens van een spoorwegonderneming op de lijnen eener andere onderneming afleggen. In een centraal bureau wordt aantekening gehouden van de askilometers door genoemde voertuigen op vreemde lijnen afgelegd. Blijkt nu b.v. dat Nederlandsche voertuigen meer askilometers op Zwitsersche lijnen hebben afgelegd dan omgekeerd het geval is geweest, dan stelt Zwitserland bij een volgende dienstregeling meer Zwitsersche rijtuigen in het verkeer naar Nederland. Deze verrekening kan echter ook over andere spoorwegondernemingen loopen. Staat Nederland b.v. gelijktijdig in schuld bij Duitschland, dan kan Zwitserland zijn schuld aan Nederland ook delgen door wat meer rijtuigen in Duitschland te laten loopen; hierdoor wordt dan de Zwitsersche schuld aan Nederland opgeheven.

Toen tijdens en na den oorlog de betaling in geld door de groote verschillen in de wisselkoersen tot moeilijke verwikkelingen aanleiding gaf, werd met de Deutsche Rijkshbanen overeengekomen alle wederzijdsche bewezen diensten, voortsprijtende uit het grensverkeer, in natura te verrekenen en alle betaling in geld uit te sluiten.

Als eenheid werd aangenomen het vervoer van een reizigers-trein over een afstand van één kilometer, waaronder het stellen van het benodigde locomotief- en treinpersoneel is begrepen: dit is de éénheidskilometer. Hoewel deze wijze van berekening niet op groote nauwkeurigheid aanspraak kan maken en het meer voor de hand zou liggen „*één askilometer*” of „*honderd askilometer*” als eenheid aan te nemen, is zulks nagelaten ter wille van een eenvoudige administratie; hiertegen bestaat des te minder bezwaar, omdat de verschillen, die door het vervoer van lichte treinen vandaag ten voordeele van de eene partij komen, morgen allicht weer gewijzigd zijn in tegengestelden zin.”

In verband met het grootere brandstofverbruik en de grootere personeelbezetting wordt voor één goederentrein-kilometer 1.3 eenheidskilometer berekend. Voorts is de waarde er van voor verschillende verrichtingen bepaald en de schadevergoedingsquestie geregeld.

„Wanneer de overeenkomst wordt opgezegd, moet de partij, die bij het eindigen nog schuld heeft, door vervoer van treinen op de lijnen der andere partij haar schuld inrijden. Alle betaling in geld in derhalve uitgesloten.

Deze wijze van verrekening, die sedert 1 Juni 1921 met de Deutsche spoorwegen geschiedt, heeft goed voldaan. De overeenkomst, aangegaan voor den tijd van 2 jaar, kan door ieder der partijen met 6 maanden worden opgezegd. Zij treedt dan buiten werking bij het einde van den geldigheidsduur der

¹⁾ Van „De Ingenieur”.

dienstregeling, waarin de opzeggingstermijn is afgelopen. Met de Belgische spoorwegen wordt thans een soortgelijke overeenkomst gesloten''.

Aangezien zulk een manier van afrekenen in natura, wellicht ook in andere bedrijven — zij het dan met een andere eenheid — kan worden toegepast, achtte de schrijver het de moeite waard hierop de aandacht te vestigen.

(Handelsbl.)

A. H. G.

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

Red.: A. H. GRONDEL, ABR. MEY, JAMES POLAK

In deze rubriek worden elke maand een of meer opgaven gepubliceerd, waarvan ieder abonné de uitwerking aan de redactie kan inzenden.

De oplossingen moeten vóór den 25sten der maand. volgend op die, waarin de opgave is gesteld, worden toegezonden aan den rubriekredacteur, wiens naam bij de desbetreffende opgave werd vermeld. Ze worden beoordeeld onder de initialen van den inzender (wiens naam en adres op het werk moeten zijn vermeld) of onder door hem te geven motto.

Op het couvert te schrijven „Oplossing”.

Het papier slechts aan een zijde te beschrijven. Losse vellen papier aan elkaar hechten.

Voor werkstukken welke men terugverlangt, gefrankeerd couvert bijvoegen.

Voor elke opgave worden punten gegeven (maximum 10). Hij of zij, die het hoogste aantal punten voor 6 uitwerkingen verkrijgt, ontvangt van den uitgever een boekwerk, betrekking hebbende op het vak. — Zij, die eenmaal een prijs ontvingen, blijven verder buiten mededinging.

OPGAVE XII

Afd. II

(Beoordeeling der wenschelijkheid van vervanging eener fabrieksinstallatie)

In te leveren vóór 25 Februari bij JAMES POLAK,

Mauritsweg 13a, Rotterdam

Het fabriekje, aan welks balansen en winstrekeningen onderstaande gegevens ontleend zijn, is begin 1920 opgericht en steeds zoodanig van orders voorzien geweest, dat men het bedrijf op normale capaciteit kon laten doorwerken.

Thans (begin 1925) zou eene belangrijke verbouwing der installatie noodig zijn, welke begroot is op f 5.000.— Men neemt aan, dat de installatie daarna nog 10 jaar mee kan, zondat dat ander dan het gewone jaarlijksche onderhoud noodig zal zijn.

Men heeft echter offerte voor een nieuwe installatie (volgens verbeterd systeem) die, incl. plaatsing, f 40.000.— zou kosten.

Deze installatie kan dezelfde hoeveelheid grondstof verwerken als de oude, doch wordt door 3 in plaats van 4 man bediend.

Het product is iets beter. Men rekent daardoor eene prijsverhoging te kunnen doorvoeren, welke geschat wordt op 10 % der bewerkingkosten (productiekosten-grondstof).

	1920	1921	1922	1923	1924
<i>Activa</i> Installatie	45.000	40.000	35.000	30.000	25.000
Grondstoffen	2.000	1.750	1.600	1.500	1.550
Bank	—	—	—	—	2.000
Goederen in Bewerking	} geen voorraad op 31 December				
Grondstoffen					
<i>Passiva</i> Kapitaal	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Bank	20.000	14.000	11.000	4.000	—
Winst	5.400	5.480	2.570	350	728
<i>Productie in K.G.</i>	20.000	19.500	20.500	21.000	20.000
<i>Kosten</i> Grondstoffen	20.000	17.500	16.000	14.800	14.000
Afschr. Installatie	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Loonen	10.000	9.800	9.700	9.000	8.900
Onderhoud Installatie	15.00	1.850	1.900	2.300	2.400
Totaal overige fabr. kosten (incl. afschr. en onderh. gebouw)	10.200	10.000	10.300	10.250	10.000
Algemeene Onkosten en verkoopkosten (incl. salaris directeur)	8.500	8.600	8.800	8.400	8.600
Interest	1.400	1.020	730	400	72
	56.600	53.770	52.430	50.150	48.972
<i>Winst</i>	5.400	5.480	2.570	350	428
<i>Opbrengst</i>	62.000	59.250	55.000	50.500	49.400

Volgens den leverancier zal de nieuwe installatie 20 jaar lang dienst kunnen doen en zullen de onderhoudskosten slechts f 1200.— per jaar bedragen. Voorzichtigheidshalve rekent men dat de laatste het eerste jaar 10 % hooger zullen zijn en zullen toenemen.

De overige productiekosten zullen gelijk blijven.

De tijd noodig voor de plaatsing der nieuwe installatie wordt gelijk geacht met die voor de verbouwing.

Het bij de bank afgeloste crediet kan teruggenomen worden. Door verleening van crediethypothek op het gebouw kan dit een f 15000.— worden verhoogd.

a. Is het economisch tot vervanging over te gaan?

b. Indien ge die vraag niet absoluut kunt beantwoorden van welke, U onbekende, gegevens hangt het dan af en kunt ge door deze willekeurige aan te nemen tot een antwoord komen?

c. Kunt ge eene algemeene formule opstellen, die antwoord geeft op deze vraag? (door dus voor alle noodige gegevens notaties aan te nemen).

UITWERKING OPGAVE No. 9

Ter beantwoording eener ons gestelde vraag en ter vermijding van misverstand voortvloeiende uit den naam dezer rubriek willen wij beginnen op te merken, dat we van geen bankinstelling schema's, zooals ze in dit vraagstuk verlangd worden, kennen. Dit neemt niet weg, dat vragen naar de hier bedoelde gegevens regelmatig voorkomen, zoodat het hier dus gaat om een systematisering van het verlanglijstje.

In de uitwerkingen vinden we verschillende vragen, die zeker niet van belang ontbloot zijn. Wanneer we ze niet alle overnemen is dat uit overweging, dat men zich tenslotte ook hierin moet beperken en een accumulatie van alles wat de verschillende uitwerkers verlangen wel eens ten gevolge zou kunnen hebben, dat de gegevens te laat inkwamen.

Zoowel van industrieelen als van provinciale kassiers (vanzelfsprekend hebben we niet gedacht aan zuivere kassiers in den zin van art. 74 W. v. K., maar aan hen die tevens in meerdere of mindere mate het bedrijf van bankier, commissionair in effecten, wisselkantoor enz. uitoefenen) kan verlangd worden:

A. maandelijk (vóór de helft der volgende maand) een door cliënt op te stellen kort maandoverzicht;